

Леонов Сергій Вячеславович,

к.е.н., доц.

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи
Національного банку України», м. Суми

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВ ДЛЯ ФІНАНСУВАННЯ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Однією з обов'язкових умов подолання економічної кризи, спаду виробництва й забезпечення стабільного економічного зростання в Україні є активізація залучення інвестиційних ресурсів у відтворювальний процес, одним з найбільш важливих елементів яких є капітал банків. Саме банківська система відіграє провідну роль у нагромадженні інвестицій і їхньому перерозподілі між галузями національного господарства, у залученні коштів реальних і потенційних інвесторів. Вітчизняні аналітики й експерти вважають, що в міру скорочення обсягів бюджетного фінансування економіки України роль банківських інвестицій у забезпеченні глибоких структурних перетворень у реальному секторі економіки буде неухильно зростати, а сама банківська система повинна бути готовою до здійснення великомасштабних інвестицій безпосередньо у виробництво. Особливу актуальність при цьому здобувають технології й напрямки фактичного використання інвестиційного потенціалу банків України, готовність банківських структур до здійснення довгострокових і ризикованих вкладень, спрямованих на фінансування реального сектора вітчизняної економіки.

Аналіз джерел інвестиційних ресурсів і фінансових потоків в економіці, особливостей взаємодії між підприємствами реального сектора економіки (зокрема – підприємствами промисловості й сільського господарства) і банками, свідчить про їхню істотну деформацію, про існування розриву між банківським і реальним секторами економіки України. Основними проблемами, що не дозволяють з упевненістю говорити про ефективне використання інвестиційного потенціалу банків України в реальному секторі економіки, пропонується вважати наступні:

✓ спостерігається певна несинхронність розвитку банківського й реального секторів економіки, що в значній мірі обумовлена тим, що основні орієнтири банківської діяльності не завжди відповідають цільовим завданням стратегії розвитку реального сектора економіки, відсутні (або практично не працюють) довгострокові програми використання резервів банківської

системи для стабілізації розвитку реального сектора економіки, виходячи з потреб всієї економіки й з урахуванням об'єктивної необхідності інтеграції на міжнародні ринки;

- ✓ динамічна стабільність кредитно-банківської системи, що є необхідною умовою для формування інвестиційного потенціалу банків і ефективного його використання в реальному секторі економіки, періодично порушується;

- ✓ сальдо між середньою ставкою кредитування й середньою рентабельністю підприємств реального сектора економіки є негативним (нормалізація співвідношення рентабельності реального сектора економіки й ставки позичкового відсотка можлива при одночасному й комплексному використанні різних інструментів, наприклад: зменшення податкового тягара, стримування цін на продукцію природних монополій, прийняття інституціональних рішень, спрямованих на зниження трансакційних витрат, кредитна емісія, обмеження практики покриття бюджетного дефіциту за допомогою державних цінних паперів і т.п.);

- ✓ рівень кредитних ризиків продовжує залишатися досить високим (погіршення фінансового стану підприємств реального сектора й відповідне зменшення коштів на їхніх банківських рахунках призводить до зменшення ресурсної бази банків, обсягів банківських інвестицій і кредитів на розвиток виробництва, що, у свою чергу, спричиняє подальше падіння платоспроможності підприємств і зростання інвестиційних і кредитних ризиків. При зростанні ризиків підсилюється дисбаланс між активізацією інвестування й завданням збереження фінансової стабільності банків, зростає розрив між процентними ставками й рентабельністю виробництва. Для банків потенційне розміщення ресурсів в активи підприємств реального сектора економіки є високоризикованим, що призводить до зростання питомої ваги премії за ризик у структурі процентної ставки, збільшує її сукупний рівень і робить її неприйнятною для позичальників з позиції рентабельності виробництва. Крім того, ризики збільшуються інформаційною закритістю підприємств, що не дозволяє провести адекватну оцінку ефективності інвестиційних проектів;

- ✓ можливості доступу більшості вітчизняних банків до джерел залучення «довгих грошей» досить обмежені;

- ✓ темпи інвестиційної активності в реальному секторі економіки (у порівнянні з торгівлею й фінансовим сектором) продовжують залишатися невисокими, якість пропонованих для банківського фінансування інвестиційних проектів не завжди відповідає вимогам, що висуваються до них, кількість проблемних кредитів у сільському господарстві й промисловості продовжує залишатися значною; зростає обсяг «тіньового» сектора й рівень корумпованості в галузях економіки, пов'язаних з матеріальним виробництвом;

✓ цілий ряд суттєвих аспектів нормативно-правового забезпечення взаємодії реального й банківського секторів економіки не врегульовані, виконавча дисципліна залишається низькою, а механізми роботи державної виконавчої служби – недосконалими;

✓ резервні вимоги до вітчизняних банків на сьогоднішній день є порівняно високими (у ЄС резервна ставка коливається від 0 до 20%, в той час як в Україні у середньому становить 14%), а рівень капіталізації вітчизняної банківської системи – вкрай низьким (за світовими нормами);

✓ в окремих випадках все ще має місце практика використання адміністративного тиску з боку владних структур при прийнятті тих або інших управлінських рішень у реальному секторі економіки, що стримує інвестиційну активність комерційних банків у даному напрямку.

Таким чином, більшість проблем неефективного використання інвестиційного потенціалу вітчизняних банків в реальному секторі економіки пов'язана як із специфікою розвитку банківської системи в Україні, так і з проблемами структурних трансформацій у самому реальному секторі, що вимагає комплексного вирішення та пошуку шляхів синхронізації розвитку цих сфер вітчизняної економіки у стратегічній перспективі.